

هر سال در دهه فجر، تهران میزبان بزرگ‌ترین رویداد سینمایی ایران است؛ جشنواره فیلم فجر که از زمان تأسیس تاکنون به یکی از نمادهای رسمی سینمای ایران تبدیل شده و به‌عنوان میدانی برای معرفی آثار، چهره‌ها و روندهای تولید در سینما عمل می‌کند. اما در سال‌هایی که کشور با بحران‌های اجتماعی و سیاسی روبه‌رو شده، این رویداد نیز به‌عنوان یک رخداد فرهنگی، در تقاطع «هنر» و «فضای عمومی» قرار گرفته است؛ جایی که تصمیم‌گیری درباره برگزاری یا تعطیلی جشنواره، حضور هنرمندان یا تحریم جشنواره توسط آن‌ها و پس گرفته شدن فیلم‌ها توسط کارگردانان به یکی از دغدغه‌ها مسئولان برگزاری جشنواره تبدیل شده است.

به گزارش خبرنگاران، بعد از انقلاب، چند دوره مشخص وجود دارد که اعتراضات اجتماعی، جشنواره فیلم فجر را در موقعیتی حساس قرار داد؛ از پس‌ارزه‌های انتخابات سال ۱۳۸۸ تا موتهای اعتراضی ۱۳۹۸ و ۱۴۰۱. در این سال‌ها، جشنواره نه‌تنها با چالش‌های امنیتی و سیاسی مواجه شد، بلکه با تحریم‌های داخلی و خارجی، انصراف‌های سینماگران، و تغییر شکل حضور مخاطب و رسانه روبه‌رو شد. با این حال، یکی از ویژگی‌های ثابت این رویداد، استمرار آن است: جشنواره فیلم فجر در هر یک از این دوره‌ها، به‌رشدکل و با هر دشواری در این مسیر سنگ‌لاخ هر طور شده به راه خود ادامه داده است.

البته لکنه بسیار مهم این است که پیش از آن که جشنواره فیلم فجر در سال‌های اخیر در مواجهه با اعتراضات اجتماعی و سیاسی به موقعیتی چالش‌برانگیز برسد، تجربه «برگزاری در بحران» پیشینه‌ای طولانی در تاریخ این رویداد دارد. جشنواره فیلم فجر حتی در سال‌های جنگ ایران و عراق نیز متوقف نشد؛ از سال ۱۳۶۱ تا ۱۳۶۸ که کشور در اوج جنگ بود، این رویداد سینمایی به‌طور مستمر برگزار شد. این گزارش می‌کوشد روند برگزاری جشنواره فیلم فجر را در سال‌هایی که اعتراضات مردمی فضای عمومی کشور را تحت تأثیر قرار داده بود، بررسی کند؛ تمرکز گزارش صرفاً بر داده‌ها و شواهد اجرایی است و هدف این روایت، نشان دادن این است که در طول این سال‌ها، جشنواره فیلم فجر چگونه در برابر فشارهای اجتماعی و سیاسی «ادامه» یافته است؛ از نحوه انتخاب و حضور آثار رفشار سینماگران، حضور مخاطبان، و شکل‌گیری تحریم‌ها و واکنش‌ها.

**جشنواره‌ای در سایه التهاب؛ فجر ۱۳۸۸ چگونه برگزار شد؟**

بیست‌وششمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر در حالی از پنجم تا پانزدهم بهمن ۱۳۸۸ برگزار شد که فضای سیاسی و اجتماعی کشور همچنان تحت‌تأثیر حوادث پس از انتخابات ریاست‌جمهوری همان سال قرار داشت. با این حال، جشنواره فجر ۱۳۸۸ مطابق تقویم همیشگی خود برگزار شد؛ افتتاحیه آن سوم بهمن‌ماه در برج میلاد تهران و آیین‌های نمایش و داوری در بازه‌ای دهم‌روزه ادامه یافت. جشنواره‌ای که اگرچه از نظر ساختار اجرایی برپا ماند، اما در محتوا، ترکیب داوران، مشارکت سینماگران و واکنش مخاطبان، از بهترین‌ترین دوره‌های تاریخ خود را تجربه کرد.

**داوری در هاله‌ای از ابهام**

یکی از نخستین نشانه‌های وضعیت خاص جشنواره ۱۳۸۸، به فرآیند اعلام هیئت داوران بازمی‌گشت. دبیر جشنواره پیش از آغاز رویداد اعلام کرده بود که اسامی داوران بخش مسابقه سینمای ایران تا زمان اختتامیه اعلام نخواهد شد؛ تصمیمی که با واکنش منفی بخشی از سینماگران روبه‌رو شد. کمیوتر پوراحمد، کارگردان باسابقه سینما، این اقدام را «بی‌سابقه در تاریخ جشنواره‌ها» دانست و بر نقش هویتی هیئت داوران در اقدام این فستیوال تأکید کرد.

در نهایت، اسامی داوران در هفتم بهمن‌ماه اعلام شد؛ ترکیبی که شامل ابوالقاسم طالبی، مسعود جعفری جوزانی، استفادرس شهیدی، ابراهیم فیاض، محسن علی‌کبری و سید ناصر هاشم‌زاده بود. در این میان، نام فاطمه گودرزی نیز نیندا در فهرست داوران دیده می‌شد، اما او اعلام کرد به دلیل مشکلات شخصی امکان داوری ندارد؛ موضوعی که با واکنش دبیر جشنواره و عدم تغییر فهرست همراه شد.

در کنار این حاشیه‌ها، شماری از چهره‌های شاخص سینمای ایران از پذیرش داوری این دوره خودداری کردند؛ از جمله سعید کیارستمی، اصغر فرهادی، فرهاد توپوندی، مینو فرشچی و عزت‌الله انتظامی. انتمایی که از سوی بسیاری از ناظران، بی‌ارتباط با فضای سیاسی و اجتماعی آن سال تفسیر نشد. بحث تحریک جشنواره فیلم فجر ۱۳۸۸ از هفت‌هه پیش از آغاز آن در محافل سینمایی و رسانه‌ای مطرح شده بود.

**فیلم‌های توقیفی؛ تلاش برای رونق یا عبور از بحران؟**

یکی از تصمیم‌های بحث‌برانگیز دبیرخانه جشنواره در سال ۱۳۸۸، رفع توقیف چند فیلم برای حضور در جشنواره بود؛ تصمیمی که بیش از همه با نام فیلم «به رنگ اروغان» ساخته خورشید رامچی حاتم‌کیا گره خورد. بسیاری از منتقدان، نمایش این فیلم و چند اثر توقیفی دیگر را تلاشی از سوی معاونت سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای افزایش جذابیت و رونق جشنواره در شرایط بحرانی دانستند.

جمال شورجه یکی از کارگردانان سینما نیز در آن زمان درباره اکران این فیلم گفت: «برای اینکه مملکت سالمی داشته باشیم لازم است که نقاط ضعف و آن اشکالات را با اشکال مختلف گوشزد کنیم و اگر این اشکالات آنقدر بزرگ و مهم بود آن وقت است که می‌توانیم آن را رسانه ای کنیم تا از این راه این مشکلات برطرف شود. پیام به رنگ اروغان هم‌گویی مناسب با عملکرد وزارت اطلاعات ندارد و تصویری که به مخاطب ارائه می‌دهد در مقایسه با خدمات وزارت اطلاعات جفا است.»

البته تقریباً پنج سال بعد از این اتفاقات ساداتیان تهیه‌کننده فیلم، درباره توقیف پنج ساله فیلم و مرتفع شدن آن گفت: «آن روز فضای ارشاد با امروز متفاوت بود، هم فضای ارشاد هم فضای کشور. در آن مقطع حمایتی از طرف وزارت ارشاد ندیدم، خودمان تنها بودیم و وزارت اطلاعات هم مطرح می‌کرد برای اینکه ذهنیت مرتفع شود، بهتر است سکوت کنیم. دولت عوض شد و فضای عمومی تغییر پیدا کرد. در جریان این تغییر، فضا تندتر شد تا اینکه بعد از پنج سال اجازه اکران آن دادند.»

**رقابت سینمایی در دل حاشیه‌ها**

با وجود تمام این چالش‌ها، رقابت مسابقه سینمای ایران برگزار شد و داوری‌ها به سرانجام رسید. فیلم «ملک سلیمان» با شش سیمرغ بلورین، بیشترین جوایز را به خود اختصاص داد و آثاری چون «به رنگ اروغان»، «شب واقعه»، «طلا و مس» و «هفت دقیقه تا پاییز» نیز از جمله فیلم‌های پربازده و پرافتخار این دوره بودند. سیمرغ بهترین فیلم از نگاه تماشاگران به «به رنگ اروغان» رسید و این فیلم در کنار سایر جوایز مهم، در نهایت، فیلم «ملک سلیمان» با شش سیمرغ بلورین، بیشترین جوایز را به خود اختصاص داد و آثاری چون «به رنگ اروغان»، «شب واقعه»، «طلا و مس» و «هفت دقیقه تا پاییز» نیز از جمله فیلم‌های پربازده و پرافتخار این دوره بودند. سیمرغ بهترین فیلم از نگاه تماشاگران به «به رنگ اروغان» رسید و این فیلم در کنار سایر جوایز مهم، در نهایت، فیلم «ملک سلیمان» با شش سیمرغ بلورین، بیشترین جوایز را به خود اختصاص داد و آثاری چون «به رنگ اروغان»، «شب واقعه»، «طلا و مس» و «هفت دقیقه تا پاییز» نیز از جمله فیلم‌های پربازده و پرافتخار این دوره بودند.

## آگهی دولتی مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده نوبت دوم تعاونی مسکن کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست

به شماره ثبت ۲۵۸۱۶

بدین وسیله از کلیه اعضا دعوت می شود در جلسه مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده نوبت دوم شرکت تعاونی مسکن کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست که راس ساعت ۱۰ روز سه شنبه مورخ ۱۲/ ۱۱/ ۱۴۰۴ در محل سالن همایش های شهدای محیط زیست به آدرس: آتوپان شهید حکیم غرب، پارک پردیسان تشکیل می‌گردد با در دست داشتن مدارک هویتی راس ساعت مقرر در محل مذکور حضور به هم رسانید.

ضمناً به اطلاع می رساند که به موجب ماده ۱۹ آیین نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی؛ تعداد آراء و کالتی هر عضو تنها یک رأی خواهد بود و اعضای مناقضی اعطای نمایندگی، می‌بایست به‌همراه نماینده خود حداکثر ۲۴ ساعت قبل از برگزاری مجمع در ساعات اداری در محل دفتر تعاونی (طبقه سوم مرکز تحقیقات سازمان حفاظت محیط زیست) حاضر تا پس از احرز هویت و تأیید وکالت، بر که ورود به مجمع را در یافت دارند. به اطلاع می رساند مجمع مذکور حضوری برگزار می شود. لازم به ذکر است مجمع مذکور با هر تعداد رسمیت خواهد یافت.

دستور جلسه:

انتخاب اعضاء اصلی و علی البدل هیئت مدیره و بازرسان.

**هیئت مدیره انتصابی تعاونی مسکن کارکنان سازمان حفاظت محیط زیست**

**فجر در سال‌های سخت چگونه به حیات خود ادامه داد؟**

# امتداد در دل التهاب

هم‌زمان با موج تازه‌ای از اعتراضات اقتصادی در دی‌ماه ۱۴۰۴، بار دیگر سرنوشت برگزاری جشنواره فیلم فجر به یکی از محورهای بحث در میان مردم تبدیل شده است؛ رویدادی که هر سال در دهه فجر برگزار می‌شود، اما در بزرگه‌های اجتماعی امروزه با پرسش‌هایی درباره کارکرد، مخاطب و امکان برگزاری روبه‌رو بوده است . در طول هشت سال جنگ عراق علیه ایران و حتی در دوران شیوع گسترده کرونا در ایران جشنواره فیلم فجر متوقف نشده است. این گزارش، با مرور تجربه سال‌هایی که جشنواره فجر هم‌زمان با اعتراضات مردمی، جنگ یا بیماری برگزار شده، تلاش می‌کند روند این رویداد فرهنگی را در شرایط بحرانی بررسی کند.



موقعیت‌هایش، به نمادی از سیاست‌های جشنواره در آن سال بدل شد. در بخش بازیگری نیز، محسن تانبنده برای بازی در «سنگ اول» و «هفت دقیقه تا پاییز» و نگار جواهریان برای «طلا و مس» و سیمرغ بلورین دریافت کردند.
**نشست‌های لغوشده و سال‌های خلوت‌تر**
فضای خاص جشنواره تنها به سطح تصمیم‌های مدیریتی و واکنش‌های سیاسی محدود نماند. شماری از نشست‌های مطبوعاتی مهم، از جمله نشست فیلم‌ها «طلا و مس» و «به رنگ اروغان» و «طوران»، تهران، برگزار نشد. همچنین حذف نشست‌های نقد و بررسی فیلم‌های اول و دوم، با اعتراض فیلمسازان جوان همراه شد. از سوی دیگر، گزارش‌هایی از کاهش استقبال مخاطبان منتشر شد. خبرگزاری مهر در گزارشی نوشت که برخلاف بسیاری از دوره‌ها، صف‌های طولانی مقالات سینمایی جشنواره کمتر به چشم می‌خورد؛ نشانه‌ای که برخی آن را بازتابی از شرایط اجتماعی و فاصله بخشی از مخاطبان با جشنواره تعبیر کردند.

یکی از نکات و حواشی قابل توجه در اکران‌های آن زمان رخ داد نیز درباره اکران فیلم «قلاده‌های طلا» برای اصحاب رسانه بود. دو سال بعد از ۱۳۸۸ همچنان جامعه در تپوتاب رویدادهایی که در دو سال گذشته از سر گذرانند، بود و فیلم «قلاده‌های طلا» گویی نمک بر زخم مردم می‌پاشید. شاید برای همین بود که اکران این فیلم با چراغ‌های روشن در سالن برج میلاد به نمایش درآمد. با این که مسئولان اشاره کردند که روشنی چراغ‌ها در زمان پخش فیلم در سالن سینما به این دلیل بوده است که اصحاب رسانه به راحتی تردد کنند اما بسیاری صحت این موضوع را تکذیب کردند و دلیل را چیز دیگری دانستند.

**جشنواره‌ای که برگزار شد**

با تمام این اوصاف، جشنواره فیلم فجر ۱۳۸۸ به پایان رسید؛ با اختتامیه، اهدای جوایز، حاشیه‌ها و حتی اشتباه کم‌سابقه در اعلام نام برنده سیمرغ بهترین صدابرداری. دوره‌ای که پیش از آن که به‌خاطر فیلم‌ها به یاد آورده شود، به‌عنوان نمونه‌ای از برگزاری جشنواره در یکی از پرتنش‌ترین مقاطع اجتماعی تاریخ معاصر ایران در حافظه فرهنگی ثبت شد.

**فجر ۱۳۹۸؛ جشنواره‌ای میان سوگواری، تحریم و استمرار**

سی‌وششمین جشنواره فیلم فجر در بهمن‌ماه ۱۳۹۸، در شرایطی برگزار شد که فضای عمومی کشور تحت‌تأثیر مجموعه‌ای از بحران‌های اجتماعی و سیاسی قرار داشت. اعتراضات آبان‌ماه همان سال و سپس سقوط پرواز شماره ۷۵۲ هواپیمایی اوکراین، فضایی آمیخته به خشم، سوگواری و بی‌اعتمادی را در جامعه ایجاد کرده بود؛ فضایی که مستقیماً به بدنه فرهنگ و هنر نیز سرایت کرد و اختلاف بین‌المللی جشنواره فیلم فجر را با یکی از کسابقه‌ترین موجه‌های تحریم در تاریخ خود مواجه ساخت.

با این حال، جشنواره از دوازدهم تا بیست‌ودوم بهمن‌ماه در تهران و هم‌زمان در استان‌ها برگزار شد و آیین اختتامیه آن در برج میلاد تهران به پایان رسید. دوره‌ای که از نظر شکل برگزاری، دستخوش تغییرات قابل‌توجه شد، اما از نظر ساختاری، متوقف نشد.
**لغو نمادین؛ حذف افتتاحیه و فوتوکال**
یکی از نخستین تصمیم‌های دبیرخانه جشنواره در مواجهه با شرایط اجتماعی، لغو مراسم افتتاحیه بود. ابراهیم داروغزاده، دبیر جشنواره، این تصمیم را در راستای «همدردی با خانواددهای داغدار حوادث تلخ اخیر» و متناسب با «فضای عمومی جامعه» اعلام کرد. هزینه‌های پیش‌بینی‌شده برای افتتاحیه نیز به کمک‌رسانی به آسیب‌دیدگان سیل سیستان و بلوچستان اختصاص یافت.

در ادامه همین رویکرد، فوتوکال جشنواره نیز حذف شد؛ تصمیمی که واکنش و اعتراض بخشی از عکاسان و رسانه‌ها را در پی داشت. برخی فعالان رسانه‌ای این اقدام را نه‌فقط تصمیمی نامدین، بلکه نشانه‌ای از نگرانی نسبت به کاهش حضور هنرمندان و خلوت شدن فضای جشنواره ارزیابی کردند.

**موج گسترده تحریم؛ از سینماگران تا منتقدان**

تحریم جشنواره فیلم فجر ۱۳۹۸، ابعادی فراتر از دوره‌های پیشین یافت. شمار قابل‌توجهی از هنرمندان سینما و تئاتر، بازیگران، فیلمسازان و منتقدان با انتشار بیانیه‌ها یا پیام‌ها و ویدئویی اعلام کردند در اعتراض به سقوط هواپیمای اوکراینی و جان‌باختن شهروندان، در جشنواره شرکت نخواهند کرد. مسعود کیمیایی، کارگردان باسابقه سینمای ایران، با وجود حضور فیلم «خون شد» در بخش مسوای سیمرغ، در پیامی ویدئویی خواستار عدم نمایش فیلمش در جشنواره شد و گفت ترجیح می‌دهد در کنار مردم و سوگ عمومی بایستد. هرچند تهیه‌کننده فیلم اعلام کرد «خون شد» از جشنواره خارج نمی‌شود. مسعود کیمیایی در پیام خود گفته بود: «من اسامیل فیلمی ساختم به نام «خون شد» که در جشنواره فجر هست. من هیچ وقت اهل جشنواره نبودم و سمت و سببم همیشه مردم هستند و نگاه می‌کنم و می‌بینیم که مردم روزگار سختی را می‌گذرانند و روزی نیست که خبرهای بد نشنومیم. دلم نمی‌خواهد فیلمم در جشنواره فجر نشان داده بشود»

**عدالت آموزشی در مسیر تحقیق**

**تحویل صدها کلاس درس جدید در کهنگیلوپه و بویر احمد**

پاسوج-فهمیده صددری،مدیرکل نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس استان کهنگیلوپه و بویراحمد از تکمیل، تجهیز و تحویل ۱۸۹ مدرسه در قالب ۶۹۰ کلاس درس به آموزش و پرورش استان تا پایان سال جاری خبر داد.

سید رضا حسینی‌نیک اظهار کرد: در استان کهنگیلوپه و بویراحمد، ۲۱۵ پروژه آموزشی در قالب «نهایت توسعه عدالت در فضاهای آموزشی» تعریف شده که شامل ۹۵۷ کلاس درس است.

وی با تشریح جزئیات این پروژه‌ها افزود: از مجموع پروژه‌های پیش‌بینی‌شده، ۱۱۸ پروژه مربوط به جایگزینی مدارس سنگی، ۶۰ پروژه جایگزین مدارس کانکسی، ۱۹ پروژه تخریب و بازسازی و ۱۸ پروژه نیز پروژه‌های نیمه‌تمام هستند.

مدیرکل نوسازی مدارس استان در ادامه افزود : در مهرماه سال ۱۴۰۳، تعداد ۱۱۵ پروژه در قالب ۳۰۲ کلاس درس به آموزش و پرورش استان تحویل داده شده و تا پایان سال جاری نیز ۱۸۹ مدرسه دیگر در قالب ۶۹۰ کلاس درس تکمیل، تجهیز و تحویل خواهد شد. حسینی‌نیک با تأکید بر عزم جدی دولت در توسعه فضاهای آموزشی تصریح کرد: بر اساس برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده، تمامی ۲۱۵ پروژه نهضت توسعه عدالت در فضاهای آموزشی استان تا مهرماه ۱۴۰۵ به‌طور کامل به بهره‌برداری خواهند رسید.

در تهران برگزار شد؛ بی‌وقفه، بدون تعویق و با همان ساختار رسمی شامل بخش‌های ملی و بین‌المللی، برگزاری این دوره، بار دیگر این گزاره را برجسته کرد که جشنواره فیلم فجر، حتی در شرایطی که با اعتراض‌های اجتماعی و تحریم‌های گسترده هنری مواجه می‌شود، همچنان به‌عنوان یک رویداد دولتی، مسیر اجرایی خود را ادامه می‌دهد.

**فراخوان پیش از بحران، برگزاری در اوج تنش**

فراخوان چهل‌ویکمین دوره جشنواره فیلم فجر در ۱۹ تیر ۱۴۰۱ منتشر شد؛ زمانی که هنوز اعتراضات سراسری شکل نگرفته بود. ثبت‌نام آثار بخش بین‌الملل از ۱۵ شهریور حاضر در جشنواره، پیش از آغاز اعتراضات ۱۴۰۱ وارد چرخه انتخاب شده بودند.

اما با گسترش اعتراضات در مهر و آبان، شرایط به‌سرعت تغییر کرد. شماری از فیلمسازان و عوامل سینمایی که پیش‌تر آثارشان را به جشنواره ارائه داده بودند، از حضور در جشنواره انصراف دادند یا دست‌کم اعلام کردند که در هیچ‌یک از برنامه‌های جانبی، نشست‌های رسانه‌ای و مراسم رسمی شرکت نخواهند کرد. همین مسئله باعث شد جشنواره ۱۴۰۱، از نظر میزان مشارکت فعال رنده حرفه‌ای سینما، یکی از کم‌رونق‌ترین دوره‌های خود را تجربه کند.

در آستانه برگزاری جشنواره فیلم فجر سال ۱۴۰۱ و هم‌زمان با گسترش اعتراضات سراسری، شماری از هنرمندان ایرانی با‌اذاشت شدند یا با محدودیت‌های حرفه‌ای مواجه شدند. از جمله با‌اذاشت‌شدگان کاتبون ریاحی، بازیگر، محمود شهریاری، مجری سابق صدا و سیما؛هنگامه قاضیانی، بازیگر؛ عماد قویدل، سیده زینب موسوی، استندآپ کم‌دین، میترا حجار و ترانه علی‌دوستی، بازیگران سینما و تلویزیون؛ و سهیلا گلستانی و حمید پورآزادی، هنرمندان تئاتر و سینما. با‌اذاشت‌ها عمدتاً به دلیل انتشار آثار هنری، اظهارنظرها یا ویدیوهایی مرتبط با اعتراضات انجام شد و در بسیاری از موارد علت دقیق یا محل نگهداری با‌اذاشت‌شدگان اعلام نشد یا پس از مدتی با وثیقه آزاد شدند.

بارن کوتوری نیز در آن دوره، ممنوع تصویر و ممنوع الخروج شد و حتی استفاده از تصویر او روی بیلبوردها دچار ممنوعیت و پیگرد قانونی شد. بر اساس گزارش راه‌های صنعتی و حقوقی، بیش از ۱۰۰ هنرمند در جریان اعتراضات سال ۱۴۰۱ با‌اذاشت یا ممنوع‌الخروج شدند. کمیته حمایت حقوقی و قضایی از سینماگران در خانه سینما فهرستی از این هنرمندان منتشر کرد که شامل چهره‌های شناخته‌شده سینما، تئاتر و موسیقی می‌شود. بسیاری از با‌اذاشت‌شدگان با محدودیت در فعالیت حرفه‌ای، لغو قراردادهای ممنوعیت کار روبه‌رو شدند. این شرایط تأثیر قابل توجهی بر فضای فرهنگی و هنری کشور گذاشت و در آستانه جشنواره فیلم فجر مورد توجه رسانه‌ها و محافل هنری قرار گرفت. یکی از نکات جالب توجه این است که هیئت داوران درست یک روز پیش از آغاز جشنواره مشخص شد و با توجه به این شرایط کشور نبود حتی یک زن در بین هیئت داوران قابل تأمل بود.

**تحریم سینماگران؛ شکاف آشکار میان جشنواره و جامعه هنری**

به دلیل همین اتفاقات، تحریم جشنواره فیلم فجر ۱۴۰۱، تنها به چند موضع‌گیری محدود نشد و به‌تدریج به یک رفتار جمعی در میان بخشی از سینماگران تبدیل شد. برخی فیلمسازان مستقل، بازیگران و حتی برندگان احتمالی جوایز، ترجیح دادند در این رویداد حضور نداشته باشند یا از دریافت جوایز خودداری کنند. در بخش بین‌الملل نیز، چند فیلمساز شناخته‌شده از جمله بردران داردن، کریستیان منچیو، کامیلا ایدینی و آلیس بوسک اعلام کردند که فیلم‌هایشان بدون اطلاع آن‌ها در فهرست جشنواره قرار گرفته و خواستار خروج آثار خود شدند. این اتفاق، بخش بین‌الملل جشنواره را با چالش جدی مواجه کرد و بار دیگر موضوع «ارتباط جشنواره فجر با سینمای ایران» را به صدر بحث‌ها بازگرداند. مجتبی امینی دبیر جشنواره، درباره فیلم‌های انصرافی خارجی در آن زمان گفت: «صاحبان آثار ثبت نام انجام داده‌اند و حق پخش و حق رایت گرفته شده و کار را با کیفیت بالا به جشنواره تحویل دادند یعنی همه چیز به صورت حرفه‌ای اتفاق افتاده است؛ لذا اگر الان کسی در یک نقطه‌ای از جهان بگوید چرا، این چرایی حاشیه‌هایی که پیرامون این حضور شکل گرفت، وزن بیشتری از خود آثار پیدا کرد.» نشست خبری فیلم «شین» اثری خارج از بخش رقابتی به یکی از جنجالی‌ترین لحظات جشنواره بدل شد؛ نشستتی که اصل برگزاری آن محل سؤال بود و خیلی زود به تریبون‌پی برای بیان دیدگاه‌های اجتماعی و سیاسی حسینی درباره موج «تحریم جشنواره فجر» تبدیل شد. او در آن نشست، صریح و بی‌پرده از حضورش در فجر دفاع کرد و منتقدان این تصمیم را به چالش کشید.

ارجاع مستقیم حسینی به مسعود کیمیایی، از چهره‌های شاخص جریان تحریم، دامنه واکنش‌ها را گسترده‌تر کرد؛ تا جایی که حتی بخشی از موافقان موضوع او نیز لحن و شیوه مواجهاش را قابل دفاع ندانستند. این اظهارات، تصویر تازه‌ای از بازیگری ساخت که پیش‌تر به دوری از جنجال شهرت داشت.

حاشیه‌های شهاب حسینی به جشنواره محدود نماند. او پیش‌تر در فضای مجازی، تحریم فجر را عاملی برای تعمیق شکاف‌های اجتماعی دانسته و نسبت به تبدیل شدن انصراف‌ها در یک رفتار نمادین هشدار داده بود. ضمنی‌که عملاً او را در نقطه مقابل بخش مهمی از بدنه متعرض سینما قرار داد.

سال پرتنش حسینی با انتشار خبر دریافت نشان شوالیه دولت فرانسه به پایان رسید؛ اتفاقی که بار دیگر او را در معرض قضاوت‌های دوگانه قرار داد و نشان داد شهاب حسینی در ۹۸، بیش از هر زمان دیگری، به چهره‌ای موضع‌دار و بحث‌برانگیز بدل شده است.

**جشنواره‌ای که ادامه یافت**

با وجود این فضای ملتهب، قطار در حال حرکت جشنواره فیلم فجر ۱۳۹۸ متوقف نشد. فروش اینترنتی بلیت‌ها از سوم دی‌ماه آغاز شد و بنا بر اعلام دبیرخانه، در دقایق نخست بخش عمده‌ای از بلیت‌ها به فروش رسید؛ آماری که نشان می‌داد بخشی از مخاطبان همچنان جشنواره را دنبال می‌کنند.

در بخش رقابتی، فیلم «خورشید» ساخته مجید مجیدی سیمرغ بلورین بهترین فیلم را دریافت کرد و آثاری چون «شانی پرنانه» و «روز صفر» با کسب پنج سیمرغ بلورین، از موفق‌ترین فیلم‌های این دوره بودند. در کنار رقابت‌های سینمایی، برای نخستین‌بار تندیس‌های سیمرغ جشنواره به‌طور کامل توسط صنعتگران ایرانی و در داخل کشور تولید شد؛ اقدامی که به‌عنوان یک تغییر نمادین در ساختار جشنواره مطرح شد.

**پایان یک دوره پر تنش**

سی‌وهشتمین جشنواره فیلم فجر، سرانجام در بیست‌ودوم بهمن‌ماه ۱۳۹۸ با برگزاری مراسم اختتامیه در برج میلاد تهران به کار خود پایان داد؛ جشنواره‌ای که بیش از هر چیز، به‌عنوان نمونه‌ای از برگزاری یک رویداد فرهنگی در اوج سوگواری، اعتراض و شکاف اجتماعی در حافظه فرهنگی ثبت شد. دوره‌ای که نشان داد حتی در شرایطی که بخشی از بدنه سینما در اعتراض کنار می‌کشد، جشنواره همچنان برگزار می‌شود؛ هرچند با چهره‌ای متفاوت، پرچالش و دور از فضای عادی سال‌های مک‌توش‌تر.

**فجر ۱۴۰۱؛ جشنواره‌ای در میانه خیزش، تحریم گسترده و بازتعریف نقش سینما**
چهل‌ویکمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر در بهمن‌ماه ۱۴۰۱، در شرایطی برگزار شد که فضای اجتماعی و سیاسی کشور به‌طور کم‌سابقه‌ای ملتهب بود. اعتراضات گسترده‌ای که از شهریورماه همان سال و پس از جان‌باختن مهسا امینی آغاز شده بود، نه‌تنها قیابان‌ها، بلکه نهادهای فرهنگی و هنری را نیز تحت تأثیر قرار داد. در چنین فضایی، جشنواره فیلم فجر با یکی از جدی‌ترین چالش‌های تاریخ خود روبه‌رو شد و ما با قهر گسترده‌ی اهالی فرهنگ و هنر بودیم و مدتی طول کشید تا کمی از این یخ‌ها آب شود. با این حال، جشنواره طبق تقویم همیشگی، از ۱۲ تا ۲۲ بهمن ۱۴۰۱

استاندار آذربایجان شرقی:

**حفظ آرامش جامعه نیازمند هوشمندی عمومی و تبیین فرهنگی است**

اخیر باید به صورت واقع بینانه، دقیق و علمی واکاوی و تحلیل شود و انتظار می‌رود پژوهشگران و مراکز علمی و پژوهشی این موضوع را در دستور کار خود قرار دهند.
استاندار آذربایجان شرقی با اشاره به ویژگی‌های منحصr در فرآورد در استان به افزود: مردم آذربایجان در یکصد سال اخیر و در تحولات مهم و بنیادین کشور همواره نشان دادنداند مدافع تمامیت ارضی، وحدت و وفای ملی بوده‌اند؛ از انقلاب مشروطیت تا انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و در دوران مؤثر در انتخابات مختلف، به ویژه انتخابات چهاردهمین دوره ریاست‌جمهوری. حوادث و اتفاقات یک سال گذشته نیز گواه روشنی بر این رویکرد است.
سرمدست با بیان اینکه آذربایجان همواره پای نظام و انقلاب ایستاده است، تصریح کرد: زمان شناسی مردم آذربایجان، به ویژه بازاریان، اصناف و کسبه استان که با صدور بیانیه‌ای به موقع موضوع خود را به روشنی اعلام کردند، شایسته تقدیر است.
وی ادامه داد: گروه های مرجع از جمله روحانیت، دانشگاهیان، فعالان سیاسی و مدنی و روشنفکران استان نیز به تعبیر مقام معظم بهبری، صف خود را از افتخانش گران جدا کردند و نقش مهمی در روشنگری جامعه‌داشتند.



انتکار - ماهان فلاح: استاندار آذربایجان شرقی با بیان اینکه حفظ آرامش جامعه نیازمند هوشمندی عمومی و تبیین فرهنگی است تأکید کرد: آینده تلاش مدیریت استان بر این است آرامش در متن جامعه نهادینه شود.
بهرام سرمدست در یکصد و سی‌وششمین جلسه شورای فرهنگ عمومی استان با تأکید بر ضرورت بررسی دقیق تحولات اخیر کشور اظهار کرد: اعتراضات و اغتشاشات

**فرهنگ و هنر**